

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Skyrybos Ir Gyvenimas Skyrium](#) > [Spain](#)

Skyrybos ir gyvenimas skyrium

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Ispanija

1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?

Įstatymu Nr. 15/2005 įgyvendinus reformą, Ispanijoje, norint nutraukti santuoką, nebūtina laikytis jokių reikalavimų, susijusių su gyvenimu skyrium iki santuokos nutraukimo arba įstatyme nustatytais pagrindais.

Santuokos nutraukimo byla gali būti pradėta tik vieno iš sutuoktinių arba abiejų sutuoktinių prašymu arba vieno sutuoktinio prašymu, kai kitas sutuoktinis su tuo sutinka. Norint, kad būtų priimtas sprendimas nutraukti santuoką, pakanka tenkinti vieną iš toliau nurodytų reikalavimų, susijusių su konkrečiomis aplinkybėmis:

1. turi būti praėję trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu ją nutraukti prašo abu sutuoktiniai arba vienas sutuoktinis, o kitas sutuoktinis su tuo sutinka;
2. turi būti praėję trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu ją nutraukti prašo tik vienas sutuoktinis;
3. santuoką galima prašyti nutraukti bet kuriuo metu po santuokos sudarymo, jeigu yra įrodymų, patvirtinančių prašymą pateikusių sutuoktinio arba abiejų ar vieno iš sutuoktinių vaikų gyvybei, fiziniam neliečiamumui, laisvei, moraliniam neliečiamumui arba seksualinio apsisprendimo laisvei ar lytiniam neliečiamumui kylantį pavojų.

Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nenorintis tęsti santuokos sutuoktinis jau gali teikti prašymą nutraukti santuoką, o atsakovui nesuteikiama teisė dėl esminių priežasčių prieštarauti tokiam prašymui, jeigu praėjo pirmiau minėtas terminas, o paskutiniu atveju tokio termino galima ir nepaisyti.

Santuokos nutraukimo byla gali būti pradėta bendru sutarimu arba ginčijama.

Pirmuoju atveju prie ieškinio turi būti pridėta taikos sutartis, kurioje nustatytos sutartos priemonės dėl vaikų, kuriems taikoma bendra tėvų valdžia, priežiūros, tėvų valdžios įgyvendinimo ir, jei taikytina, susitarimai dėl vaikų bendravimo ir buvimo su vienu iš tėvų, kuris su jais paprastai negyvena, jei būtina – susitarimai dėl anūkų lankymosi pas senelius ir bendravimo su jais, visada atsižvelgiant į vaikų interesus, susitarimai dėl augintinių, atsižvelgiant į šeimos narių interesus ir gyvūno gerovę; jei būtina, susitarimai dėl gyvenimo kartu ir priežiūros laikotarpių paskirstymo, taip pat su gyvūnų priežiūra susijusių išlaidų, namų ir baldų naudojimo, prisidėjimo prie santuokos ir išlaikymo išlaidų, taip pat jų atnaujinimo ir bet kokių garantijų pagrindo, sutuoktinių turto režimo likvidavimo, jei būtina, ir išlaikymo mokėjimo vienam iš sutuoktinių, jei taikytina.

Antruoju atveju prie prašymo turi būti pridedamas pasiūlymas dėl priemonių, kuriomis bus reglamentuojamos santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium pasekmės ir kurios bus aptariamoms nagrinėjant bylą, o jeigu sutuoktiniai nesusitaria, sprendimą priima teisminė institucija.

Bet kuriuo atveju teismų jurisdikcijai priklauso nagrinėti klausimus dėl nepilnamečių arba vyresnių vaikų, kurių atžvilgiu teismai nurodė taikyti motinystės ir tėvystės paramos priemones.

Jei vaikų nėra, jurisdikcija priskiriama teismo kanceliarijos darbuotojui ar notarui (šalių pasirinkimu).

Vykdydami jiems pavestas notaro pareigas diplomatiniai ar konsulinės tarnybos pareigūnai negali įgalioti notarinio santuokos nutraukimo ar skyrybų akto.

Taisyklės, kuriomis reglamentuojamas santuokos pripažinimas negaliojančia, gyvenimas skyrium ir santuokos nutraukimas, taikomos tos pačios lyties ir skirtingų lyčių asmenų santuokai, nes pagal įstatymą Nr. 13/2005 santuokai taikomi vienodi reikalavimai ir santuoka sukelia vienodas pasekmes, nepaisant to, ar santuoką sudaro tos pačios lyties, ar skirtingų lyčių asmenys.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Įstatymu Nr. 15/2005 įgyvendinus reformą, Ispanijoje, norint nutraukti santuoką, nereikalaujama remtis jokiais pagrindais, nes santuokinių ryšių išsaugojimas yra laikomas sutuoktinių laisvos valios išraiška.

Vienintelis reikalavimas – turi būti praėję 1 skirsnyje nurodyti laikotarpiai.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Pirmoji santuokos nutraukimo pasekmė – nutrūkę santuokiniai ryšiai. Nutraukus santuoką, išnyksta pareiga gyventi kartu ir teikti abipusę paramą dėl šių ryšių ir abu sutuoktiniai gali nevaržomai sudaryti naują santuoką.

Kitaip nei kai kuriose kitose šalyse, Ispanijos teisėje nereikalaujama, kad sudarius santuoką žmona pasirinktų vyro pavardę.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Nutraukus santuoką, panaikinamas sutuoktinių turto teisinis režimas, o bet kokia bendroji jungtinė nuosavybė, kuri galėjo būti įgyta, likviduojama padalijant bendrą turtą; šis procesas vykdomas pagal santuokai taikomą turto teisinį režimą.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Gyvenimas skyrium, santuokos pripažinimas negaliojančia ir santuokos nutraukimas neatleidžia tėvų nuo atsakomybės už jų vaikus.

Kalbant apie su santuokiniais vaikais susijusias asmenines priemones, turi būti priimtas sprendimas dėl:

1. vaikų globos,
2. tėvų valdžios ir
3. vaikų lankymo ir buvimo su jais tvarkos. Visos šios priemonės yra „tėvų atsakomybė“, kaip nurodyta ES dokumentuose.

Tėvų valdžia, kaip tėvų atsakomybės forma, visada turi būti įgyvendinama vaikų labui, atsižvelgiant į jų asmenybę ir teises, fizinį ir psichinį neliečiamumą. Tai apima šias pareigas ir įgaliojimus:

1. rūpinimąsi, globą, aprūpinimą maistu, auklėjimą ir visavertį ugdymą,
2. atstovavimą ir turto valdymą,
3. sprendimo dėl nepilnamečio nuolatinės gyvenamosios vietos priėmimą, kuris gali būti keičiamas tik abiejų tėvų sutikimu arba, jei sutarti nepavyktų, teismo leidimu. Nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos keitimas negavus abiejų tėvų sutikimo gali būti laikomas pagrobimu.

Kalbant apie globą, tai, ar bus skiriama abiejų tėvų, ar vieno iš tėvų globa, priklausys nuo vaiko interesų.

Ispanijos autonominėse bendruomenėse egzistuoja skirtingos įstatymų leidžiamosios valdžios sistemos, kurios turi savo šeimos teisės normas, į kurias kiekvienu atveju privaloma atsižvelgti.

Civiliniame kodekse numatyta, kad bendra vaikų globa turi būti suteikiama, kai tėvai to prašo siūlomoje taikos sutartyje arba kai tokia sutartis pasiekama bylos metu. Jeigu nesudaromas joks susitarimas, teismas vienos šalies prašymu, remdamasis prokuratūros (*Ministerio Fiscal*) pranešimu ir atsižvelgdamas į tinkamą vaiko interesų apsaugą, gali skirti globą. Aukščiausiojo Teismo praktikoje nustatyta, kad bendra globa yra ne išimtis, o veikiau normali ir net pageidautina priemonė tiek, kiek ji padeda įgyvendinti vaikų teisę matytis su abiem tėvais net ir krizių metu, jeigu tai įmanoma.

Kalbant apie santuokos vaikų išlaikymą, laikomasi principo, kad tėvų išsiskyrimas neatleidžia jų nuo atsakomybės už jų vaikus, todėl prie vaikų išlaikymo turi prisidėti abu tėvai. Priežiūra apima viską, kas yra būtina – maistą, apgyvendinimą, aprangą ir medicininę priežiūrą, auklėjimą ir švietimą, – kai vaikas yra nepilnametis ir net vėliau, jei vaikas negalėjo baigti mokslų ne dėl savo kaltės.

Paprastai tai reiškia, kad vaikų globos teisių neturintis sutuoktinis turi pareigą mokėti išlaikymo išmokas vaikų globojančiam sutuoktiniui, kol jie taps finansiškai nepriklausomi arba bus nustatyta, kad jie dėl savo kaltės tokie netapo. Jei skiriama bendra globa, paprastai kiekvienas iš tėvų sumoka įprastas vaikų išlaidas, kol vaikai būna su tuo tėvu ar motina (išlaidas drabužiams, maistui ar apgyvendinimui), o likusioms išlaidoms atidaroma bendra sąskaita, į kurią kiekvienas iš tėvų moka mėnesines įmokas arba moka proporcingai pagal savo finansines aplinkybes. Tačiau jeigu tėvo ir motinos finansinė padėtis yra labai skirtinga, nėra jokių kliūčių vienam iš tėvų duoti kitam tėvui (motinai) pinigų sumą, kad jis (ji) galėtų sumokėti vaikų išlaidas tuo metu, kai vaikai yra su juo (ja).

Generalinė teisminių institucijų taryba (Consejo General del Poder Judicial) yra parengusi [lenteles vaiko išlaikymo išmokoms apskaičiuoti šeimos byloje](#) ir teikia internetinę IT programą, kurioje galima lengvai atlikti skaičiavimus pagal kiekvieną atvejį. Jie yra tik orientacinės.

3.4 pareigą suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Jei vieno sutuoktinio gyvenimas skyrium ar skyrybos sutrikdo kito sutuoktinio finansinę pusiausvyrą tiek, kad pastarasis sutuoktinis atsiduria blogesnėje padėtyje nei iki santuokos iširimo, nukentėjęs sutuoktinis turi teisę į kompensaciją, kuri gali būti mokama kaip laikina ar neterminuota pašalpa arba vienkartinė išmoka, kaip nustatyta taikos sutartyje arba teismo sprendime.

Kai kuriose teritorijose šiuo atžvilgiu galioja specialios taisyklės.

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Gyvenimas skyrium reiškia, kad sutuoktiniai nebegyvena kartu. Kitaip tariant, pareiga gyventi kartu panaikinama, tačiau santuoka išlieka galiojanti. Taip pat nebeegzistuoja galimybė susieti kito sutuoktinio turtą su pareigų namuose vykdymu.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Kaip ir santuokos nutraukimo atveju, įstatymu Nr. 15/2005 įgyvendinus reformą, norint Ispanijoje patvirtinti gyvenimą skyrium, nereikalaujama remtis jokiais pagrindais, nes santuokinių ryšių išsaugojimas yra laikomas sutuoktinių laisvos valios išraiška.

Vienintelis reikalavimas, kuris turi būti tenkinamas prieš pradėdant gyvenimo skyrium bylą, yra susijęs su minimalia santuokos trukme nuo jos sudarymo (išskyrus tam tikras išimtis). Šie laikotarpiai yra tokie patys kaip ir santuokos nutraukimo bylos atveju, kaip nurodyta 1 punkte.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Gyvenimo skyrium pasekmės yra tokios pačios kaip ir santuokos nutraukimo: sutuoktiniai nebegyvena kartu, o kito sutuoktinio turtas nebegali būti susietas su vidaus valdžios funkcijų vykdymu nuo galutinio teismo sprendimo ar dekreto, kuriuo tai paskelbiama, priėmimo dienos arba kai abu sutuoktiniai davė sutikimą viešame akte. Skirtumas tas, kad gyvenimas skyrium atlaisvina santuokinį ryšį, tačiau jo nepanaikina.

Todėl įmanomas susitaikymas, nes santuokinis ryšys nėra panaikintas. Kad susitaikymas turėtų teisinį poveikį, apie jį abi šalys turi pranešti teismui atskirai. Tuo pat metu, jeigu sutuoktiniai sudarydami santuoką susitarė dėl bendro turto režimo (pvz., *sociedad de gananciales*, t. y. laikoma, kad pusė kiekvieno sutuoktinio uždirbamų pajamų priklauso kitam sutuoktiniui), šis režimas panaikinamas ir pakeičiamas visiško sutuoktinių turto atskirumo režimu.

Gyvenimo skyrium patvirtinimo (ir net faktinio gyvenimo skyrium) atveju taip pat nustoja galioti tėvystės

prielaida, pagal kurią ne vėliau kaip per 300 dienų po gyvenimo skyrium pradžios gimę vaikai laikomi vyro vaikais.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Pripažindamas santuoką negaliojančia (tai taikoma tos pačios lyties ir skirtingos lyties asmenų santuokai), teismas priima sprendimą, kuriuo nustato, kad sudaryta santuoka turi trūkumų, dėl kurių ji negalioja nuo pat jos sudarymo momento, o teismo sprendimas iš esmės reiškia, kad santuoka niekada nebuvo sudaryta ir todėl ji niekada neturėjo teisinės galios. Atitinkamai abu sutuoktiniai išlaiko nesusituokusį asmenų statusą.

Santuoką pripažinus negaliojančia, panaikinamas bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės, kuri yra likviduojama, teisinis režimas ir galiausiai pareiga gyventi kartu ir teikti abipusę paramą.

Kitaip nei gyvenimo skyrium ar santuokos nutraukimo bylose, santuokos nebuvimas reiškia, kad nemokama jokia kompensacinė išmoka, nes ji turi būti pagrįsta galiojančia sudaryta santuoka; šios situacijos neigiamos pasekmės yra sušvelninamos sąžiningai veikusiam sutuoktiniui – jam priteisiamas nuostolių atlyginimas, jeigu kitas sutuoktinis, sudarydamas santuoką, veikė nesąžiningai.

Iki teismo sprendimo pripažinti santuoką negaliojančia priėmimo vaikams atsiradusios teisinės pasekmės galioja toliau. Todėl šios pasekmės sutampa su pasekmėmis, atsirandančiomis patvirtinus gyvenimą skyrium ar nutraukus santuoką.

Be civilinių bylų teismo paskelbto santuokos negaliojimo fakto, Ispanijoje pripažįstamos civilinės pasekmės, kurias sukelia bažnyčios teismo sprendimai, kuriais pagal kanonus sudaryta santuoka paskelbiama negaliojančia, arba popiežiaus sprendimai dėl trumpalaikės nekonsumuotos santuokos, kuriems turi būti taikoma patvirtinimo procedūra (panaši į egzekvatūros procedūrą), kurią vykdo pirmosios instancijos teismai (isp. *Juzgados de Primera Instancia*) (šeimos bylas nagrinėjantys pirmosios instancijos teismai, jei jie yra). Tokio pripažinimo pagrindas yra 1979 m. sausio 3 d. Ispanijos valstybės ir Šventojo Sosto pasirašytas susitarimas dėl teisinių klausimų.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Nepriklausomai nuo santuokos sudarymo formos santuoka gali būti pripažinta negaliojančia, jeigu tenkinamos toliau nurodytos sąlygos.

1. Nebuvo duotas sutikimas sudaryti santuoką.
2. Santuoka buvo sudaryta nepaisant to, kad egzistavo viena iš santuokos sudarymo kliūčių.
3. Santuoka sudaryta nedalyvaujant taikos teisėjui, merui ar tarybos nariui, teismo kanceliarijos darbuotojui, notarui ar pareigūnui, kuriam dalyvaujant ji turi būti sudaryta, arba nedalyvaujant liudininkams.
4. Jeigu santuoka sudaryta suklydus dėl kitos šalies tapatybės arba klaidingai įvertinus jos asmenines savybes, kurios galėjo turėti lemiamą įtaką duodant sutikimą sudaryti santuoką.
5. Santuoka sudaryta per fizinę ar moralinę prievartą.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Santuokos pripažinimas negaliojančia reiškia, kad ji negalioja nuo jos sudarymo momento. Todėl sutuoktiniai išlaiko nesusituokusį asmenų statusą.

Tačiau bet kokios pasekmės, atsirandančios nuo negaliojančia pripažintos santuokos sudarymo momento iki santuokos pripažinimo negaliojančia dienos, toliau galioja vaikams ir sąžiningai veikusiam sutuoktiniui arba sutuoktiniams.

Likviduojant bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę, nesąžiningai veikęs sutuoktinis negauna jokios pelno dalies, kuri priklauso sąžiningai veikusiam sutuoktiniui.

Be to, jeigu buvo gyvenama kartu, sąžiningai veikusi šalis gali gauti kompensaciją, kad būtų panaikinta bet kokia dėl sprendimo pripažinti santuoką negaliojančia atsiradusi finansinė nelygybė.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?

Ispanijoje šeimos tarpininkavimas reglamentuojamas valstybiniu lygmeniu, t. y. Tarpininkavimo civilinėse ir komercinėse bylose įstatymu – [2012 m. liepos 6 d. įstatymu Nr. 5/2012](#), kuriuo į Ispanijos teisę perkeliama 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų.

Bendrieji tarpininkavimą reglamentuojantys principai: savanoriškas pobūdis ir laisvas pasirinkimas, nešališkumas, neutralumas ir konfidencialumas. Be šių principų, galioja taisyklės ar gairės, padedančios tarpininkavimo šalims tinkamai veikti, pvz., sąžiningumas ir abipusė pagarba ir šalių pareiga bendradarbiauti su tarpininku ir jam padėti.

Minėtu įstatymu Nr. 5/2012 reglamentuojamas „tarpininkavimas sprendžiant tarpvalstybinius ginčus“; tai reiškia, kad vienos šalies nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje nei ta, kurioje bet kuri kita nukentėjusioji šalis turi nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu šalys sutaria taikyti tarpininkavimą arba jeigu tarpininkavimą taikyti privaloma pagal taikytiną teisę. Tarpininkavimas sprendžiant tarpvalstybinius ginčus taip pat taikomas tarpininkavimo susitarime numatytiems arba pagal tokį susitarimą sprendžiamiems konfliktams, nepaisant susitarimo sudarymo vietos, jeigu, pasikeitus kurios nors šalies gyvenamajai vietai, susitarimą arba kai kurias jo nuostatas ketinama vykdyti kitos valstybės teritorijoje.

Šeimos tarpininkavimo įstatymus yra priėmusios dauguma autonominių sričių. Pavyzdžiui: Andalūzija – 2009 m. vasario 27 d. Šeimos tarpininkavimo Andalūzijoje įstatymas Nr. 1/2009; Aragonas – 2011 m. kovo 24 d. Šeimos tarpininkavimo Aragone įstatymas Nr. 9/2011; Astūrija – 2007 m. kovo 23 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 3/2007; Kanarų salos – 2003 m. balandžio 8 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 15/2003; Kantabrija – 2011 m. kovo 28 d. Šeimos tarpininkavimo Kantabrijos autonominėje srityje įstatymas Nr. 1/2011; Kastilija–La Manča – 2005 m. gegužės 24 d. Specializuotos šeimos tarpininkavimo socialinės tarnybos įstatymas Nr. 4/2005; Kastilija ir Leonas – 2006 m. balandžio 6 d. Šeimos tarpininkavimo Kastilijoje ir Leone įstatymas Nr. 1/2006; Katalonija (ypač svarbus šioje autonominėje srityje, nes ji išplėtė savo teisėkūros kompetenciją šioje srityje ir Katalonijos civilinio kodekso 233 straipsnio 6 dalyje nustatė, kad teisminė institucija gali nurodyti sutuoktiniams dalyvauti informaciniame susitikime tarpininkavimo klausimais, jeigu mano, kad, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, sutuoktiniai vis dar gali pasiekti susitarimą); Valensija – 2001 m. lapkričio 26 d. Šeimos tarpininkavimo reglamentavimo Valensijoje įstatymas Nr. 7/2001; Galisija – 2001 m. gegužės 31 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 4/2001; Balearų salos – 2010 m. gruodžio 9 d. Šeimos tarpininkavimo Balearų salose įstatymas Nr. 14/2010; Madridas – 2007 m. vasario 21 d. Šeimos tarpininkavimo Madride įstatymas Nr. 1/2007; Baskų kraštas – 2008 m. vasario 8 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymą Nr. 1/2008. Šie įstatymai priimti atitinkamuose autonominių sričių parlamentuose.

Valstybės lygmeniu [Civilinio proceso įstatymo](#) 770 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad gyvenimo skyrium ir santuokos nutraukimo bylose šalys bendru sutarimu gali prašyti sustabdyti bylos nagrinėjimą, kad būtų taikomas tarpininkavimas.

Tarpvalstybinėse santuokos bylose taikomas 2019 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (ES) 2019/1111 25 straipsnis, kuriame teigiama: „Kuo anksčiau ir bet kuriame bylos nagrinėjimo etape teismas tiesiogiai arba, kai tinkama, padedamas centrinių institucijų paprašo šalių apsvarstyti, ar jos pageidauja naudotis mediacija ar kitomis alternatyvaus ginčų sprendimo priemonėmis, nebent tai neatitiktų vaiko interesų, tai būtų netinkama konkrečiu atveju arba dėl to procesas nepagrįstai užsitęstų.“

Tarpininkavimas taip pat įmanomas tarptautinio vaikų pagrobimo atvejais, tačiau šiuo atveju tarpininkavimo procesas turi vykti kuo greičiau, bet kurie veiksmai turi būti atlikti per kuo mažiau posėdžių. Tarpininkavimo proceso sustabdymas negali viršyti teisės aktais numatyto laikotarpio pagrobimo bylai išnagrinėti. Jeigu tarpininkavimo būdu pasiekiamas susitarimas (kuris gali apimti ir kitus klausimus), jį turi patvirtinti teisėjas, atsižvelgdamas į galiojančius teisės aktus ir į vaiko interesus. Tačiau jurisdikcija su vaiko pagrobimu susijusiose bylose skiriasi nuo šeimos byloms taikomos jurisdikcijos; pirmoji yra provincijos sostinių teismų prerogatyva, o antrąją gali įgyvendinti bet kurios teisminės apylinkės teismai. Taigi, jeigu susitarimas apima įvairius klausimus, gali būti reikalaujama, kad jį patvirtintų atskiri teisėjai (t. y. su vaiko pagrobimu susijusius klausimus turi

patvirtinti provincijos sostinės teismas, o kitus aspektus – atitinkamas šeimos bylų teisėjas).

Civilinėse bylose, kurios priklauso smurto prieš moteris bylas nagrinėjančių teismų (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*) jurisdikcijai, draudžiama taikyti tarpininkavimą.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

a) Kam pateikti prašymą?

Nustačius tarptautinę Ispanijos teismų jurisdikciją nagrinėti bylą (numatyta [2019 m. birželio 25 d. Tarybos reglamente \(EB\) 2019/1111](#)) ir, jei taikytina, jurisdikciją nagrinėti priemonės, kuriomis papildomas sprendimas dėl santuokinio ryšio, pirmosios instancijos teismui turi būti pateiktas prašymas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos panaikinimo (išskyrus prašymus, kuriuos nagrinėja notaras gyvenimo skyrium arba santuokos nutraukimo abipusiu susitarimu atvejais, kai nėra nepilnamečių vaikų). Kai kuriose teismo apygardose veikia specializuoti pirmosios instancijos šeimos teisės teismai. Konkrečiai kalbant, pirmosios instancijos teismas nustatomas pagal:

- sutuoktinių būsto buvimo vietą.
- Jeigu sutuoktiniai gyvena skirtingose teismo apygardose, pareiškėjas gali pasirinkti:
 - paskutinio sutuoktinių būsto vietos teismą
 - arba atsakovo gyvenamosios vietos teismą,
 - arba, jeigu atsakovas neturi pastovios nuolatinės gyvenamosios vietos arba įprastinės gyvenamosios vietos, prašymas pareiškėjo pasirinkimu gali būti pateikiamas dabartinės arba paskutinės atsakovo gyvenamosios vietos teismui.
- Jeigu atsakovas neturi pastovios nuolatinės gyvenamosios vietos arba įprastinės gyvenamosios vietos, prašymas pareiškėjo pasirinkimu gali būti pateikiamas dabartinės arba paskutinės atsakovo gyvenamosios vietos teismui.
- Jeigu jurisdikcijos negalima nustatyti ir šiuo būdu, ji priklauso pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismui.
- Jeigu prašymą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium teikia abu sutuoktiniai, jie jį gali pateikti:
 - paskutinės vietos, kurioje jie kartu gyveno, teisėjui
 - arba kurio nors pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teisėjui.
- Prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones gali nagrinėti pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismo teisėjas.

Ispanijoje [2004 m. gruodžio 28 d. Konstitucinio įstatymu 1/2004 dėl visapusiškų apsaugos nuo lyties pagrindu vykdomo smurto priemonių](#) buvo sukurti teismai, nagrinėjantys smurtą prieš moteris ir turintys civilinę jurisdikciją gyvenimo skyrium, santuokos nutraukimo ir santuokos pripažinimo negaliojančia bylose tais atvejais, kai viena iš civilinės bylos šalių yra smurto dėl lyties auka tapusi moteris, kaip nurodyta Teismų įstatymo 87 straipsnio 1 dalies a punkte, o viena iš civilinės bylos šalių tiriama kaip smurtavimo dėl lyties kaltininkė, kurstytoja arba būtina bendrininkė. Tokiu atveju ieškinys turi būti pateiktas teismui, nagrinėjančiam smurto prieš moteris baudžiamąją bylą.

Norėdami gauti informacijos apie Ispanijos teismų institucijas ir rasti teismą, galite naudotis [teismų paieškos sistema](#) Generalinės teisminių institucijų tarybos interneto svetainėje.

Notaro nagrinėjamais atvejais atitinkamą notarinį aktą turi sudaryti sutuoktinių paskutinės bendros gyvenamosios vietos arba nuolatinės ar įprastinės kurio nors iš pareiškėjų gyvenamosios vietos notaras.

Reglamento „Bruselis IIb“ taikymo praktinis vadovas pateikiamas šioje svetainėje: [ETT leidiniai](#).

b) Formalumai ir dokumentai

Jei nusprendžiama kreiptis į teismą, prašymas pripažinti santuoką negaliojančia, patvirtinti gyvenimą skyrium arba nutraukti santuoką turi būti rašytinis ir jį turi pasirašyti pareiškėjui padedantis advokatas ir jam atstovaujantis prokuroras (isp. *letrado* ir *procurador*). Šių specialistų paslaugomis gali bendrai naudotis bendrą prašymą patvirtinti gyvenimą skyrium arba nutraukti santuoką pateikiantys sutuoktiniai.

Prie prašymų patvirtinti gyvenimą skyrium, pripažinti santuoką negaliojančia arba nutraukti santuoką būtina pridėti:

- santuokos ir visų vaikų gimimo liudijimus; nepakanka paprasčiausiai pateikti išrašo iš šeimos registro (isp. *libro de familia*);
- dokumentus, kuriais prašymą teikiantis asmuo grindžia savo prašymą;
- dokumentus, kurių reikia sutuoktinių ir prireikus vaikų finansinei padėčiai įvertinti, pvz., mokesčių deklaracijas, atlyginimo lapelius, banko pažymas, nuosavybės teisės dokumentus arba turto registracijos liudijimus, jeigu šalių prašymas yra susijęs su turto;
- motinystės ir tėvystės planą dėl priemonių, susijusių su neemancipuotais nepilnamečiais arba vyresniais vaikais, kai teismai nurodė taikyti motinystės ir tėvystės paramos priemones;
- taikos sutarties projektą, jeigu gyvenimą skyrium patvirtinti ar santuoką nutraukti prašoma bendru sutikimu.

Jei nusprendžiama kreiptis į notarą (gyvenimo skyrium patvirtinimas arba santuokos nutraukimas abipusiu sutarimu, kai nėra neemancipuotų nepilnamečių vaikų), pagal įstatymą sutuoktinius turi lydėti praktikuojantis advokatas notarinio akto sudarymui ir sutuoktiniai kartu su Civilinio registro pažymomis turi pateikti taikos sutartį.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Ispanijoje pripažįstama Ispanijos piliečių, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečių ir Ispanijoje esančių užsieniečių teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą, jeigu jie gali įrodyti neturintys pakankamai lėšų bylinėtis.

Fiziniai asmenys turi teisę gauti teisinę pagalbą, jeigu neturi pakankamai turto, o jų metiniai ištekliai ir grynosios pajamos, apskaičiuotos atsižvelgiant į visas išlaidų kategorijas ir šeimos vienetą, neviršija toliau nurodytų ribų:

1. dvigubo universalios pajamų indekso (IPREM) dydžio, galiojančio tuo metu, kai jokiam šeimos vienetui nepriklausantys asmenys pateikia prašymą;
2. iš 2,5 padauginto universalios pajamų indekso dydžio, galiojančio prašymo pateikimo metu, kai pareiškėjas yra bet kokios rūšies šeimos vieneto, kurį sudaro mažiau nei keturi asmenys, narys;
3. šio indekso dydžio, padauginto iš 3, kai šeimos vienetą sudaro keturi ar daugiau asmenų.

IPREM apskaičiavimas

IPREM apskaičiavimas – informacija apie IPREM sumą ir jos pakeitimus teikiama adresu <http://www.iprem.com.es>

Prašymą reikia pateikti bendrosios kompetencijos arba specializuoto teismo, kuriame bus rengiamas pagrindinis teismo posėdis, vietos advokatūrai (*Colegio de Abogados*) arba pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teismui; pastaruoju atveju teisminė įstaiga prašymą perduoda kompetentingai teritorinei advokatūrai.

Kilus tarpvalstybiniais ginčams advokatūros yra laikomos gaunančiosiomis institucijomis. Kilus tokiems ginčams prašymą išduodanti institucija yra pareiškėjo įprastinės arba nuolatinės gyvenamosios vietos advokatūra.

ES pilietis, kurio valstybė yra Europos sutarties dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo susitariančioji šalis, gali kreiptis į savo šalies paskirtą centrinę instituciją prašydamas įgyvendinti sutartį.

Prašymas turi būti pateiktas prieš iškeliant bylą arba, jeigu teisinės pagalbos prašo atsakovas, prieš ginčijant prašymą. Tačiau tiek pareiškėjas, tiek atsakovas vėliau gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, tik tokiu atveju jis turi pateikti įrodymus dėl pasikeitusių finansinių aplinkybių.

Jeigu nepakanka bendro turto ir vienas iš sutuoktinių negali gauti teisinės pagalbos dėl kito sutuoktinio finansinės padėties, pastarasis sutuoktinis gali būti įpareigojamas atlyginti visas bylinėjimosi išlaidas arba dalį jų laikydamasis procedūros, kuri vadinama *litis expensas* (bylinėjimosi dėl santuokos nutraukimo išlaidoms taikomos specialios taisyklės).

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Sprendimus, kuriuos Ispanijos teismai priėmė gyvenimo skyrium patvirtinimo, santuokos nutraukimo arba santuokos pripažinimo negaliojančia bylose, galima apskųsti. Apeliaciniai skundai per dvidešimt dienų turi būti paduodami ginčijamą sprendimą priėmusiam pirmosios instancijos teismui, kuriame parengiamas oficialus apeliacinis skundas; byla priklauso atitinkamo provincijos teismo jurisdikcijai (*Audiencia Provincial*). Tam tikrais atvejais kasacinis skundas ir prireikus specialusis skundas dėl procedūros pažeidimo gali būti pateikiamas Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriui arba Aukštųjų teisingumo teismų civilinių ir baudžiamųjų bylų skyriams (*Tribunales Superiores de Justicia*), jei atitinkamoje autonominėje srityje yra taikomos specialiosios teisės normos.

Apskundus nutarimą pagal įstatymus nutarime patvirtintų priemonių veikimas nebus sustabdytas. Jeigu skundas susijęs tik su sprendimais dėl priemonių, teismo kanceliarijos darbuotojas sprendimą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium ar santuokos nutraukimo turi paskelbti galutiniu ir jo įrašymas į Civilinį registrą bus patvirtintas.

Bylose dėl gyvenimo skyrium ir santuokos nutraukimo abipusiu susitarimu teismo sprendimo, kuriuo patvirtinamas visas siūlomas taikos susitarimas, apskųsti negalima, išskyrus atvejus, kai tai daro prokuratūra, jeigu ji įsitraukia į bylą – tuomet ji gali pateikti apeliacinį skundą bet kurio nepilnamečio ar neveiksnaus vaiko labui. Jei nepatvirtinama nė viena priemonė, galima pateikti apeliacinį skundą.

Kalbant apie laikinas ir preliminaras priemones, kurias teisėjas gali patvirtinti prieš pradėdamas nagrinėti bylą dėl gyvenimo skyrium, santuokos pripažinimo negaliojančia ar santuokos nutraukimo arba šios bylos metu, sprendimo, kuriuo priimamos tokios priemonės, apskųsti negalima, atsižvelgiant į jo laikiną galiojimą, nes jis bus pakeistas teismo sprendimu, priimtu byloje dėl gyvenimo skyrium, santuokos pripažinimo negaliojančia ar santuokos nutraukimo.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Šioje srityje taikomas

[2019 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas \(ES\) 2019/1111 dėl jurisdikcijos ir sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo \(nauja redakcija\)](#), vadinamasis reglamentas „Briuselis IIb“, kuris galioja visoms valstybėms narėms, išskyrus Daniją.

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 (reglamentą „Briuselis IIa“) pakeitė Tarybos reglamentas (ES) 2019/1111 (reglamentas „Briuselis IIb“). Priklausomai nuo laiko apimties, turi būti taikomas vienas ar kitas instrumentas.

Jeigu remiantis kitoje valstybėje narėje (Jungtinėje Karalystėje – iki 2020 m. gruodžio 31 d.) byloje dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia priimtais teismo sprendimais siekiama tik atnaujinti duomenis valstybės narės civilinės būklės įrašų registre ir jeigu pagal tos valstybės narės teisės aktus tų sprendimų nebegalima apskųsti teisme, šiuo tikslu pakanka pagal taikomo reglamento nuostatas civiliniam registrui pateikti prašymą, prie kurio pridedama:

- sprendimo, kuris turėtų atitikti būtinus reikalavimus jo autentiškumui nustatyti pagal jį priėmusios šalies teisę, kopija;
- pažymėjimas, atitinkantis standartinį oficialų pavyzdį, kurį išdavė valstybės narės, kurioje buvo priimtas sprendimas, nacionalinis teismas ar specializuotas teismas arba kompetentinga institucija;
- jei sprendimas buvo priimtas už akių – dokumentai, įrodantys, kad atsakovui prašymas buvo tinkamai įteiktas.

Jeigu Ispanijoje norima pripažinti kitoje valstybėje narėje, išskyrus Daniją, priimtą sprendimą, susijusį su santuokos nutraukimu, santuokos pripažinimu negaliojančia arba gyvenimo skyrium patvirtinimu, asmens, kurio atžvilgiu teikiamas prašymas dėl sprendimo pripažinimo arba nepripažinimo, gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismo teisėjui reikėtų pateikti prašymą dėl pripažinimo, o atitinkamas sprendimas nebūtinai turi turėti privalomąją galią valstybėje narėje, kurioje jis buvo priimtas (užtenka, kad jo vykdymą būtų galima užtikrinti kilmės valstybėje). Jeigu atsakovas negyvena Ispanijoje, prašymą galima pateikti pagal bet kurią jo buvimo vietą Ispanijoje arba paskutinę gyvenamąją vietą Ispanijoje, arba, jeigu tokios vietos nėra, pagal pareiškėjo nuolatinę gyvenamąją vietą.

Rašytinį prašymą reikėtų pateikti naudojantis advokato paslaugomis ir prie jo reikėtų pridėti pirmiau nurodytus dokumentus.

Sprendimo pripažinimas gali būti atsitiktinis.

Danijoje priimtų sprendimų pripažinimas Ispanijoje reglamentuojamas [2015 m. liepos 30 d. įstatymu Nr. 29/2015 dėl tarptautinio teisinio bendradarbiavimo civilinėse bylose](#). Procedūra pradeda pateikus prašymą tiesiogiai kompetentingam pirmosios instancijos teismui.

Jeigu vienintelis tikslas yra įrašas civiliniame registre, išankstinio arba egzekvatūros teismo patvirtinimo gauti nebūtina, nes taikomas [2011 m. liepos 21 d. Civilinės metrikacijos įstatymas 20/2011](#).

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Prašymui nepripažinti sprendimo galioja tokia pat tvarka kaip ir prašant pripažinti sprendimą. Jeigu sprendimas buvo pripažintas pagal Tarybos reglamentą (ES) 2019/1111, prieštaravimą galima pateikti tik pranešus apie sprendimą, kuriuo pripažįstamas kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas, ir atitinkamam provincijos teismui per įstatyme nustatytą terminą reikia paduoti apeliacinį skundą.

Jeigu byla yra susijusi su Danijoje priimtu sprendimu, prieštaravimas turi būti pateiktas pirmosios instancijos teismui, kol jis dar nagrinėja kitos šalies prašymą dėl sprendimo pripažinimo. Visais atvejais būtina naudotis advokato paslaugomis, kad jis oficialiai atstovautų nagrinėjant prieštaravimą.

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

[2012 m. birželio 21 d. įsigaliojus Reglamentui \(ES\) Nr. 1259/2010](#) ir vadovaujantis jo 5 ir 8 straipsniais, sutuoktiniai gali pasirinkti, kuri tame reglamente nurodyta teisė bus taikoma gyvenimo skyrium patvirtinimui arba santuokos nutraukimui. Jeigu sutuoktiniai nepasirenka taikytinos teisės, santuokos nutraukimui ir gyvenimo skyrium patvirtinimui taikoma:

1. valstybės, kurioje teismo sušaukimo metu yra įprastinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė; arba, jeigu tokios vietos nėra,
2. valstybės, kurioje buvo paskutinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė, jeigu sutuoktiniai joje gyveno ne trumpiau kaip 1 metus iki teismo sušaukimo ir vienas iš sutuoktinių teismo sušaukimo metu vis dar joje gyvena; arba, jeigu tokios vietos nėra,
3. valstybės, kurios pilietybę bylos iškėlimo teisme metu turi abu sutuoktiniai, teisė; arba, jeigu tokios vietos nėra,
4. valstybės, kurios teisme iškelta byla, teisė.

Santuokos pripažinimui negaliojančia taikytina teisė ir jos pasekmės bus nustatomi pagal santuokos sudarymui taikytiną teisę, vadovaujantis Civiliniu kodeksu.

Sutuoktinio turto režimui taikytina teisė bus nustatoma pagal [2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentą \(ES\) 2016/1103](#), kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas jurisdikcijos, taikytinos teisės ir sprendimų dėl sutuoktinių turto režimų pripažinimo ir vykdymo užtikrinimo srityse, arba, jei tai netaikytina, pagal [Ispanijos](#)

[civilinio kodekso 9 straipsnio 2 dalį.](#)

Su tėvų atsakomybe vaikams susiję klausimai reglamentuojami pagal [1996 m. spalio 19 d. Hagos konvenciją](#), vadovaujantis teismo šalies teise.

Taikant laikinas priemones turėtų būti taikoma ta pati teisė, kuri kiekvienu atveju taikoma gyvenimo skyrium patvirtinimui, santuokos pripažinimui negaliojančia arba santuokos nutraukimui, išskyrus skubias priemones, kurios gali būti priimtose Ispanijoje esančių asmenų ar turto atžvilgiu, net jeigu nėra jurisdikcijos nagrinėti bylą.

Išlaikymo prievolėms taikytina teisė bus nustatoma vadovaujantis [2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolu dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės](#).

Sutuoktinių turto režimui taikytina teisė bus nustatoma pagal [2016 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentą \(ES\) 2016/1103](#).

Kalbant apie užsienio teisės įrodymų teikimą Ispanijoje, pažymėtina, kad tokiu atveju reikia įrodyti tokios teisės turinį ir galiojimą; Ispanijos teismas gali tai nustatyti bet kuriomis, jo manymu, tinkamomis priemonėmis.

Galiausiai būtina pabrėžti, kad Ispanijoje pradėtos bylos visada nagrinėjamos taikant Ispanijos procesinę teisę, nepaisant santuokos nutraukimui, gyvenimui skyrium ar santuokos pripažinimui taikytinos teisės. Šios procedūros reglamentuojamos [2000 m. sausio 7 d. įstatymo 1/2000 dėl civilinio proceso](#) IV tomo I antraštine dalimi.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 29/09/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.